

PATVIRTINTA
Palangos miesto savivaldybės tarybos
2018 m. kovo 29 d. sprendimo Nr. T2-52
1 punktu

Palangos miesto savivaldybės
visuomenės sveikatos biuras

**PALANGOS MIESTO SAVIVALDYBĖS VISUOMENĖS
SVEIKATOS STEBĖSENOS 2016 M. ATASKAITA**
(demografinė būklė – 2017 m. duomenys, sveikatos būklė – 2016 m. duomenys)

PALANGOS MIESTO SAVIVALDYBĖS VISUOMENĖS SVEIKATOS STEBĖSENOS 2016 METŲ ATASKAITA

ĮVADAS

Visuomenės sveikatos strateginis tikslas – pasiekti, kad iki 2025 m. pagerėtų šalies gyventojų sveikatos būklė, ilgėtų žmonių gyvenimo trukmė ir sumažėtų sveikatos netolygumai tarp skirtingų socialinių grupių. Savivaldybių institucijos Lietuvos sveikatos strategijoje nustatytus tikslus ir uždavinius įgyvendina per savivaldybės strateginį plėtros ir savivaldybės strateginį veiklos planą, atsižvelgdamos į savivaldybės gyventojų sveikatos būklę ir veiksnių, darančių jai įtaką, paplitimą (Lietuvos Respublikos visuomenės sveikatos priežiūros įstatymo 10 straipsnis). Sveikatos strategijoje nustatytą gyventojų sveikatos lygį įmanoma pasiekti tik koordinuotai ir sutelktai veikiant įvairiems savivaldybės sektoriams.

Palangos miesto savivaldybės visuomenės sveikatos stebėseną vykdoma remiantis Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2003 m. rugpjūčio 19 d. įsakymu Nr. V-500 „Dėl Valstybės visuomenės sveikatos stebėsenos nuostatų tvirtinimo“ bei Palangos miesto savivaldybės administracijos direktoriaus 2015 m. liepos 7 d. įsakymu Nr. A1-743 patvirtinta Palangos miesto savivaldybės visuomenės sveikatos stebėsenos 2015–2017 metų programa.

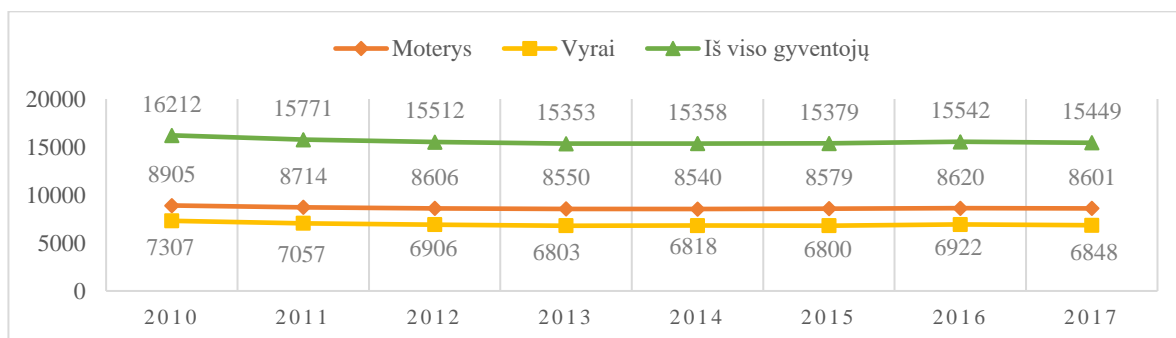
Ataskaita yra parengta vadovaujantis oficialiais statistiniais ir informaciniais šaltiniais, tokiais kaip: Higienos institutas, Lietuvos statistikos departamentas, Valstybinė darbo inspekcija, Lietuvos darbo birža, tuberkuliozės registras, Klaipėdos apskrities vyriausiasis policijos komisariatas, Narkotikų, tabako ir alkoholio kontrolės departamentas, Užkrečiamųjų ligų ir AIDS centras ir kt.

Palangos miesto savivaldybės visuomenės sveikatos stebėsenos 2016 m. ataskaita parengta taip, kad būtų galima įvertinti savivaldybės gyventojų sveikatos ir sveikatą lemiančių veiksnių būklę, Lietuvos sveikatos strategijos tikslus ir uždavinius. Palangos miesto savivaldybės tarybos nustatytų visuomenės sveikatos prevencinių kryptų įgyvendinimo kontekste, svarbu nustatyti prioritėtines problemines visuomenės sveikatos sritis ir kryptis, siekiant stiprinti savivaldybės gyventojų sveikatą bei mažinti sveikatos netolygumus.

1. BENDROJI DALIS

1.1. Gyventojai

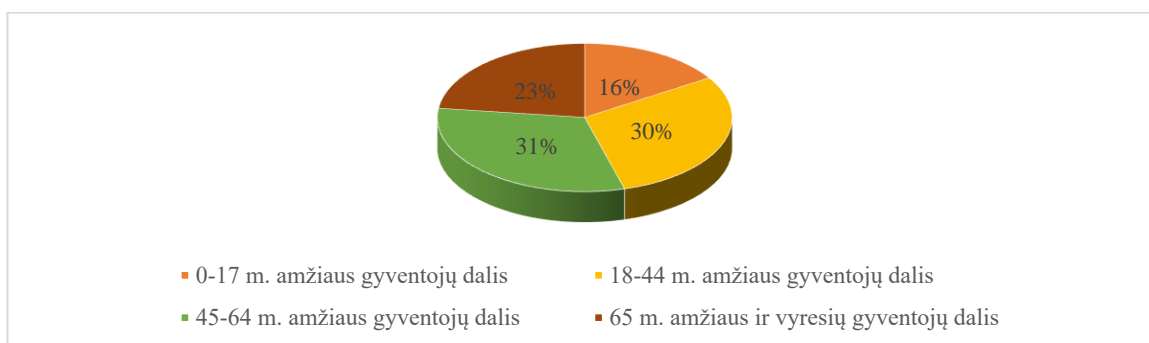
Lietuvoje 2017 m. pradžioje palyginti su 2016 m., nuolatinis gyventojų skaičius sumažėjo 40 654 gyventojais (2017 m. – 2 847 904 gyventojai, 2016 m. – 2 888 558 gyventojai), atitinkamai ir Palangos miesto savivaldybėje gyventojų skaičius sumažėjo 93 asmenimis (2017 m. – 15 449 gyventojai, 2016 m. – 15 542 gyventojai): moterų sumažėjo 19 asmenimis, vyrų – 74 asmenimis (1 pav.).

1 pav. Gyventojų skaičius pagal lytį Palangos miesto savivaldybėje 2010-2017 m.

Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas

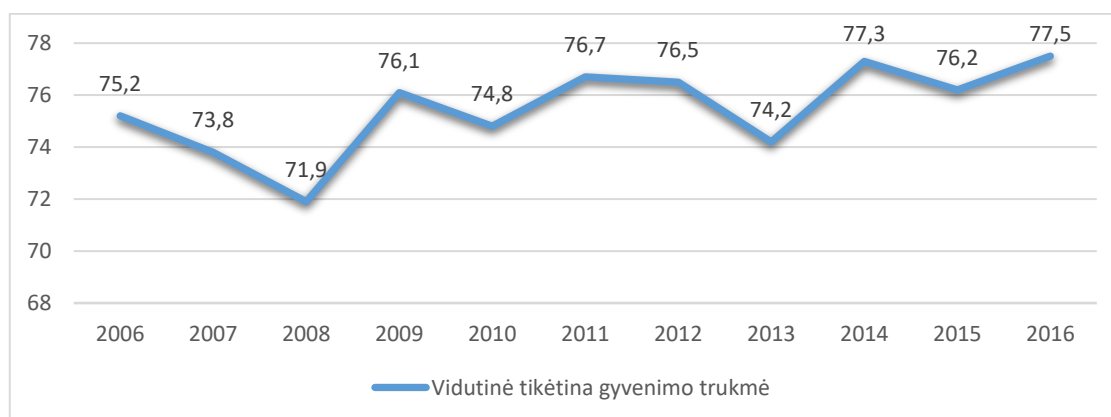
Lietuvos statistikos departamento duomenimis, 2017 m. pradžioje Palangos miesto savivaldybėje didžiąją dalį visuomenės populiacijos sudarė asmenys nuo 18–44 m. (30 proc.) ir nuo 45–64 m. amžiaus (31 proc.) (2 pav.). Galime daryti prielaidą, kad didžioji visuomenės dalis yra darbingo amžiaus Palangos miesto gyventojai, kurių sveikatos stiprinimui ir išsaugojimui reikia skirti atitinkamą dėmesį.

2 pav. Palangos miesto savivaldybės gyventojų pasiskirstymas pagal amžių 2017 m. (proc.)

Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas

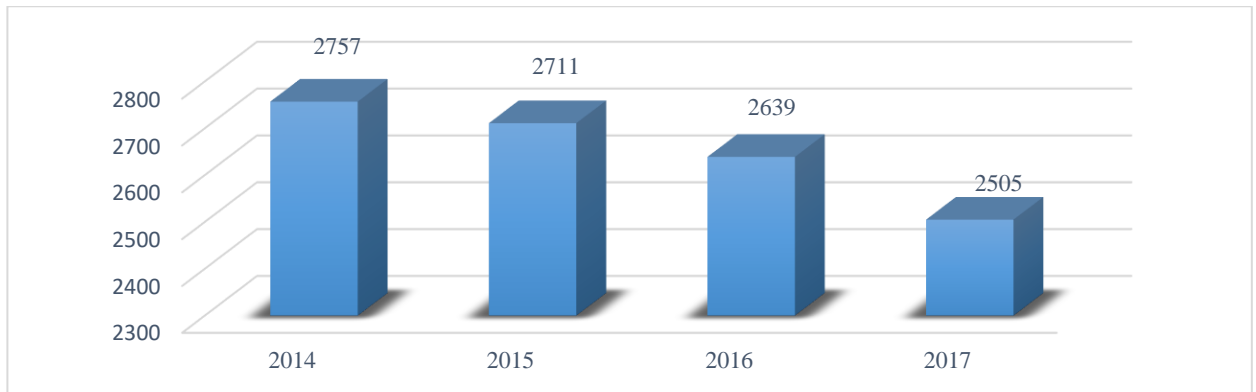
Analizuojant Palangos miesto savivaldybės statistikos duomenis nustatyta, kad vidutinės gyvenimo trukmės rodiklis kiekvienais metais svyruoja, tačiau lyginant 2006 m. ir 2016 m. pokytį, vidutinė gyvenimo trukmė pailgėjo 2,3 metais. 2016 m. vidutinė tikėtina gyvenimo trukmė – 77,5 metų (3 pav.).

3 pav. Palangos miesto savivaldybės gyventojų vidutinės gyvenimo trukmės pokytis 2006-2016 m.

Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas

2017 m. pradžioje statistikos departamento duomenimis, Palangos miesto savivaldybėje 14-29 m. amžiaus jaunuolių skaičius – 2 505. Analizuojant paskutinių keturių metų statistikos duomenis, nustatyta, kad Palangos miesto savivaldybėje mažėja jaunų žmonių skaičius. 2016 m. buvo 2 639 jaunuoliai, 2017 m. – 2 505 jaunuoliai, tai yra 134 jaunuoliais mažiau nei 2016 m. ir 252 – mažiau nei 2014 m. (4 pav.).

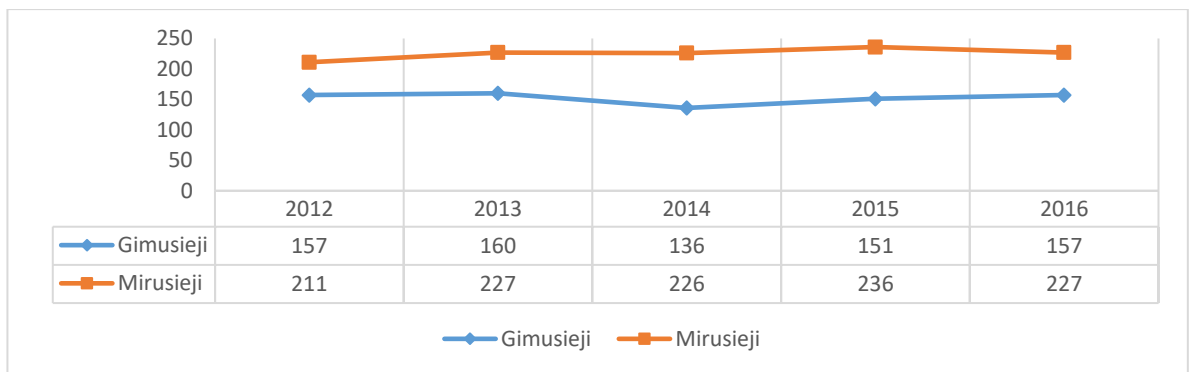

4 pav. Jaunimo 14-29 metų amžiaus skaičius Palangos miesto savivaldybėje 2014-2017 m.

Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas

1.2. Mirtingumas

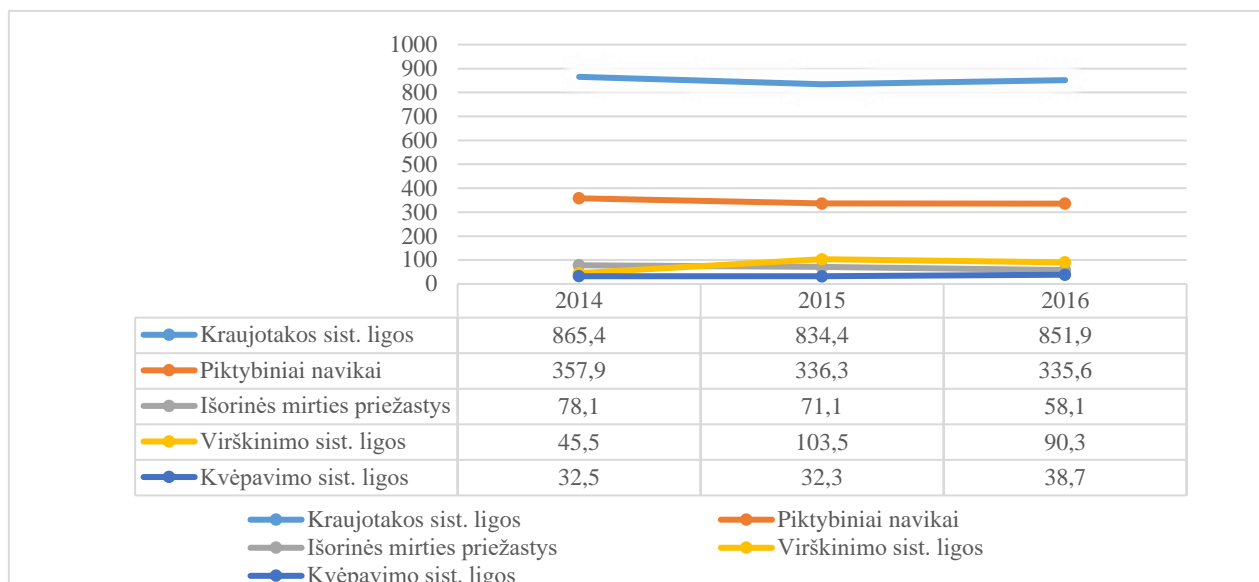
Palangos miesto savivaldybėje 2016 m. (palyginti su 2015 m.), gimusiųjų skaičius padidėjo 6 gyventojais, o mirusiųjų skaičius sumažėjo 9 gyventojais. 2012-2016 m. laikotarpiu Palangos miesto savivaldybėje natūralus gyventojų prieaugis buvo neigiamas, fiksuotas mažesnis gimusiųjų nei mirusiųjų skaičius (5 pav.).

5 pav. Gimusiųjų ir mirusiųjų skaičius Palangos miesto savivaldybėje 2012-2016 m.

Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas

Analizuojant statistikos duomenis, nustatyta, kad per pastaruosius metus Palangos miesto savivaldybėje padidėjo mirtingumas nuo kraujotakos sistemos ligų (17,5 atvejo/100 000 gyv.) bei nuo kvėpavimo sistemos ligų (6,4 atvejo/100 000 gyv.). 2016 m. palyginus su 2015 m., sumažėjo mirtingumas nuo piktybinių navikų, išorinių mirties priežasčių ir virškinimo sistemos ligų (6 pav.).

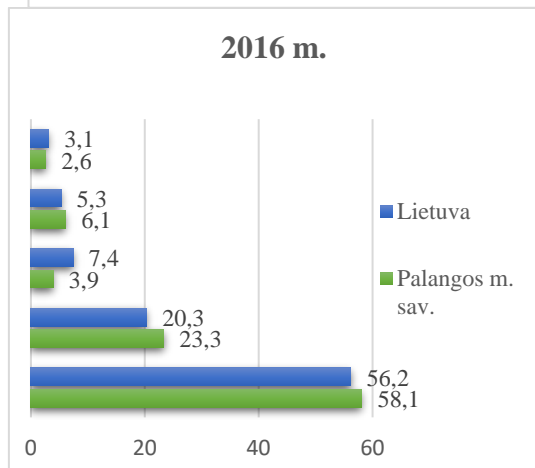
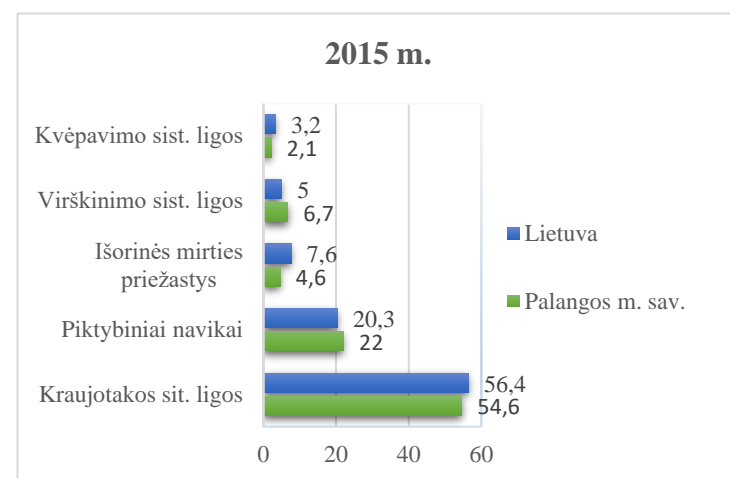

6 pav. Mirtingumas pagal priežastis Palangos miesto savivaldybėje 100 000 gyv. 2014-2016 m.

Šaltinis: Mirties atvejų ir jų priežasčių valstybės registras

Duomenų apdorojimas: Palangos miesto savivaldybės visuomenės sveikatos biuras

Lietuvos statistikos departamento duomenimis, 2016 m. Lietuvoje didžiausias mirusiųjų skaičius pagal mirties priežastis registruojamas nuo širdies ir kraujagyslių ligų (23 103 mirusieji) ir piktybinių navikų (8 197 mirusieji). 2016 m. Palangos miesto savivaldybėje, kaip ir Lietuvoje, daugiausia žmonių mirė nuo kraujotakos sistemos ligų (58,1 proc.), 23,3 proc. mirė nuo piktybinių navikų, 6,1 proc., nuo virškinimo sistemos sukeltų susirgimų (7 pav.).

7 pav. Mirčių pagal priežastis pasiskirstymas Palangos miesto savivaldybėje ir Lietuvoje 2015-2016 m., proc.

Šaltinis: Mirties atvejų ir jų priežasčių valstybės registras

Duomenų apdorojimas: Palangos miesto savivaldybės visuomenės sveikatos biuras

1.3. Pagrindinių stebėsenos rodiklių savivaldybėje analizė ir interpretavimas („Šviesoforas“)

Pagrindinio rodiklių sąrašo analizė ir interpretavimas („Šviesoforo“ kūrimas) atliekamas palyginant praėjusių metų Palangos miesto savivaldybės rodiklius su Lietuvos vidurkiu. Vadovaujantis „Šviesoforo“ principu, visos 60 Lietuvos savivaldybių suskirstomos į grupes:

- 10 savivaldybių, kuriose stebimas rodiklis atspindi geriausią situaciją, žymimos **žalia spalva**;

- 10 savivaldybių, kuriose stebimas rodiklis rodo prasčiausią situaciją, žymimos **raudona spalva**;

- likusių 27 savivaldybių rodiklio reikšmės žymimos **geltona spalva**. Šių savivaldybių rodikliai interpretuojami kaip atitinkantys Lietuvos vidurkį.

Pagrindinio rodiklių sąrašo analizės ir interpretavimo tikslas yra įvertinti, kokia esama gyventojų sveikatos ir sveikatą lemiančių veiksnių situacija savivaldybėje, vertinant Lietuvos sveikatos strategijos tikslų ir uždavinių įgyvendinimo kontekste, ir kokių intervencijų/priemonių reikia imtis, siekiant stiprinti savivaldybės gyventojų sveikatą ir mažinti sveikatos netolygumus.

Analizuojamų metų rodiklių duomenys ir jų interpretavimas pateikiami 1 lentelėje „Palangos miesto savivaldybės sveikatos ir su sveikata susijusių rodiklių profilis“. Sudarius savivaldybės probleminių visuomenės sveikatos sričių (temų) sąrašą, buvo atlikta atrinktų rodiklių detalesnė analizė ir vertinimas (žr. „Specialioji dalis“).

Pirmajame lentelės stulpelyje pateikiami pagrindinio sąrašo rodikliai, suskirstyti pagal Lietuvos sveikatos programoje numatomus įgyvendinti tikslus ir uždavinius. Antrajame stulpelyje pateikiama savivaldybės rodiklio reikšmė, trečiajame – atitinkamo rodiklio Lietuvos vidurkio reikšmė, ketvirtajame – mažiausia reikšmė tarp visų savivaldybių, penktajame – didžiausia reikšmė tarp visų savivaldybių, šeštajame – savivaldybės rodiklio interpretavimas (reikšmės savivaldybėje santykis su Lietuvos vidurkio reikšme ir savivaldybės rodiklio vietos tarp visų savivaldybių pavaizdavimas pagal „Šviesoforo“ principą); septintajame stulpelyje – pateikiama Lietuvos sveikatos 2014-2025 metų programoje (toliau – LSP) suplanuota (numatyta) atitinkamo rodiklio reikšmė (siekinys) 2020 metams.

1 lentelė. „Palangos miesto savivaldybės sveikatos ir su sveikata susijusių rodiklių profilis 2016 m.“

Rodiklis	Savivaldybės rodiklis	Lietuvos rodiklis	Minimali reikšmė	Maksimali reikšmė	Santykis: savivaldybė /Lietuva	Lietuvos siekinys 2020 m.
1	2	3	4	5	6	7
Strateginis tikslas - pasiekti, kad 2025 metais šalies gyventojai būtų sveikesni ir gyventų ilgiau, pagerėtų gyventojų sveikata ir sumažėtų sveikatos netolygumai						
Vidutinė tikėtina gyvenimo trukmė	77,5	74,9	70,0	77,2	1,03	75,8
Išvengiamas mirtingumas	30,0	33,7	24,8	42,8	0,89	-
1. TIKSLAS. Sukurti saugesnę socialinę aplinką, mažinti sveikatos netolygumus ir socialinę atskirtį						
1.1 uždavinys. Sumažinti skurdo lygį ir nedarbą						
Mirtingumas dėl savižudybių (X60-X84) 100 000 gyventojų	-	28,7	11,4	103,6	0	
Standartizuotas mirtingumo dėl savižudybių (X60-X84) 100 000 gyventojų	0,0	28,2	11,9	75,0	0	19,5
Mokyklinio amžiaus vaikų, nesimokančių mokyklose, skaičius 1 000 gyventojų	112,1	66,2	33,5	134,2	1,69	
Socialinės rizikos šeimų skaičius 1 000 gyventojų	2,0	3,4	1,2	7,9	0,59	
Ilgalaikio nedarbo lygis	1,2	2,2	0,6	8,1	0,55	

Gyventojų skaičiaus pokytis 1 000 gyventojų	-18,0	-14,2	-24,5	-4,2	-1,27	
1.2 uždavinys. Sumažinti socialinę- ekonominę gyventojų diferenciaciją šalies ir bendruomenių lygmeniu						
Mirtingumas dėl išorinių priežasčių (V01–Y98) 100 000 gyventojų	58,1	106,8	38,3	209,2	0,54	
Standartizuotas mirtingumo dėl išorinių priežasčių (V01–Y98) 100 000 gyventojų	50,4	105,5	68,8	189,6	0,47	77,3
Mokinių, gaunančių nemokamą maitinimą mokyklose, skaičius 1 000 gyventojų	95,0	188,6	87,2	426,3	0,50	
Socialinės pašalpos gavėjų skaičius 1 000 gyventojų	18,9	30,6	10,4	81,4	0,62	
Sergamumas tuberkulioze (A15-A19) 100 000 gyventojų	38,7	40,1	17,8	114,5	0,97	
2. TIKSLAS. Sukurti sveikatai palankią fizinę darbo ir gyvenamąją aplinką						
2.1 uždavinys. Kurti saugias darbo ir sveikas buitines sąlygas, didinti prekių ir paslaugų vartotojų saugumą						
Asmenų, žuvusių ar sunkiai sužalotų dėl nelaimingų atsitikimų darbe, skaičius 10 000 darbingo amžiaus gyventojų	0,0	0,9	0	2,6	0	
Susižalojimo dėl nukritimo atvejų skaičius (W00-W19) 65+ m. amžiaus grupėje 100 000 gyventojų	147,2	146,9	85,2	222,8	1,0	
Darbingo amžiaus asmenų, pirmą kartą pripažintų neįgaliais, skaičius 10 000 gyventojų	64,1	65,8	46,3	108,4	0,98	
Sergamumas žarnyno infekcinėmis ligomis (A00-A08) 10 000 gyventojų	69,1	77,6	10,0	126,2	0,89	
2.2 uždavinys Kurti palankias sąlygas saugiai leisti laisvalaikį						
Mirtingumas dėl atsitiktinio paskendimo (W65-W74) 100 000 gyventojų	19,4	6,6	0	32,7	2,92	
Standartizuotas mirtingumo dėl atsitiktinio paskendimo (W65-W74) 100 000 gyventojų	16,4	6,5	0	26,7	2,52	
Mirtingumas dėl nukritimo (W00-W19) 100 000 gyventojų	12,9	14,0	0	39,6	0,92	
Standartizuotas mirtingumo dėl nukritimo rodiklis (W00-W19) 100 000 gyventojų	13,9	13,9	0	33,9	1	
2.3 uždavinys. Mažinti avaringumą ir traumų kelių eismo įvykiuose skaičių						
Mirtingumas dėl transporto įvykių / (V00-V99) 100 000 gyventojų	0,0	8,6	0	32,2	0	
Standartizuotas mirtingumo dėl transporto įvykių (V00-V99) 100 000 gyventojų	0,0	8,5	0	28,6	0	
Pėsčiųjų mirtingumas dėl transporto įvykių (V00-V09) 100 000 gyventojų	0,0	3,4	0	11,8	0	
Transporto įvykiuose patirtų traumų (V00-V99) skaičius 100 000 gyventojų	45,2	65,4	19,3	133,5	0,69	
2.4 uždavinys. Mažinti oro, vandens ir dirvožemio užterštumą, triukšmą						
Į atmosferą iš stacionarių taršos šaltinių išmestų teršalų kiekis, tenkantis 1 kvadratiniam kilometrui (tonomis)	3062,0	1010,0	65	33395	3,0	
Viešai tiekiamo geriamojo vandens prieinamumas vartotojams (proc.)	96,0	-	-	-	-	
Nuotekų tvarkymo paslaugų prieinamumas vartotojams (proc.)	95,0	-	-	-	-	
3 TIKSLAS. Formuoti sveiką gyvenimą ir jos kultūrą						
3.1 uždavinys. Sumažinti alkoholinių gėrimų, tabako vartojimą, neteisėtą narkotinių ir psichotropinių medžiagų vartojimą ir prieinamumą						
Mirtingumas dėl priežasčių, susijusių su narkotikų vartojimu 100 000 gyventojų	0,0	4,5	0	30,8	0	
Standartizuotas mirtingumo dėl priežasčių, susijusių su narkotikų vartojimu 100 000 gyventojų	0,0	4,6	0	10,5	0	
Mirtingumas dėl priežasčių, susijusių su alkoholio vartojimu 100 000 gyventojų	0,0	23,4	0	65,4	0	

Standartizuotas mirtingumo dėl priežasčių, susijusių su alkoholio vartojimu 100 000 gyventojų	0,0	22,9	7,8	64,7	0	
Nusikalstamos veikos, susijusios su disponavimu narkotinėmis medžiagomis ir jų kontrabanda (nusikaltimai)	25,8	54,2	0	247,3	0,48	
Gyventojų skaičius, tenkantis vienai licencijai verstis mažmenine prekyba tabako gaminiais	31,1	172,4	115,7	274,8	0,18	
Gyventojų skaičius, tenkantis vienai licencijai verstis mažmenine prekyba alkoholiniais gėrimais	38,4	150,2	78,7	285,0	0,26	
3.2 uždavinys. Skatinti sveikos mitybos įpročius						
Kūdikių, išimtinai žindyti iki 6 mėn. amžiaus, dalis (proc.)	29,9	35,4	13,6	73,5	0,84	
4 TIKSLAS. Užtikrinti kokybišką ir efektyvią sveikatos priežiūrą, orientuotą į gyventojų poreikius						
4.1 uždavinys. Užtikrinti sveikatos sistemos tvarumą ir kokybę, plėtojant sveikatos technologijas, kurių efektyvumas pagrįstas mokslo įrodymais						
Išvengiamų hospitalizacijų skaičius 1 000 gyventojų	37,6	33,8	21,3	57,6	1,11	
Išvengiamų hospitalizacijų dėl diabeto ir jo komplikacijų skaičius 1 000 gyventojų	6,6	6,6	3,9	10,1	1	
4.2 uždavinys. Plėtoti sveikatos infrastruktūrą ir gerinti sveikatos priežiūros paslaugų kokybę, saugą, prieinamumą ir į pacientą orientuotą sveikatos priežiūrą						
Slaugytojų, tenkančių vienam gydytojui, skaičius	2,6	2,1	1,3	4,3	1,28	Pasiekti ES valstybių narių vidurkį
Šeimos medicinos paslaugas teikiančių gydytojų skaičius 10 000 gyventojų	9,0	7,3	2,3	11,8	1,23	7,54
Apsilankymų pas gydytojus skaičius, tenkantis vienam gyventojui	6,9	8,5	6,3	11,1	0,81	
Savivaldybei pavaldžių stacionarines asmens sveikatos priežiūros paslaugas teikiančių asmens sveikatos priežiūros įstaigų pacientų pasitenkinimo lygis	19,3	18,8	16,3	19,8	1,03	
Sergamumas vaistams atsparia tuberkuloze 10 000 gyventojų	6,5	4,1	0	19,7	1,57	
Sergamumas ŽIV ir lytiškai plintančiomis ligomis (B20-B24) 10 000 gyventojų	1,9	2,9	0	6,4	0,67	
4.3 uždavinys. Pagerinti motinos ir vaiko sveikatą.						
Kūdikių (vaikų iki 1 m. amžiaus) mirtingumas 1 000 gyvų gimusių kūdikių	0	4,5	0	19,5	0	Pasiekti ES valstybių narių vidurkį
2 metų amžiaus vaikų MMR1 (tymų, epideminio parotito, raudonukės vakcina, 1 dozė) skiepavimo apimtys	93,7	93,7	88,7	99,5	1	
1 metų amžiaus vaikų DTP3 (difterijos, stabligės, kokliušo vakcina, 3 dozės) skiepavimo apimtys	93,6	94,1	88,7	100	0,99	
Tikslinės populiacijos dalis (proc.), dalyvavusi vaikų krūminių dantų dengimo silantinėmis medžiagomis programoje	21,4	17,0	5,7	54,0	1,25	
Mokinių dantų ėduonies intensyvumo indeksas	2,8	4,2	2,5	5,8	0,67	
Paauglių (15–17 m.) gimdymų skaičius 1 000 gyventojų	4,7	6,2	0	25,1	0,75	
4.4 uždavinys. Stiprinti lėtinių neinfekcinių ligų prevenciją ir kontrolę						
Mirtingumas nuo kraujotakos sistemos ligų (I00-I99) 100 000 gyventojų	851,8	805,5	574,6	1463,1	1,05	
Standartizuotas mirtingumo nuo kraujotakos sistemos ligų (I00-I99) 100 000 gyventojų	717,0	804,4	651,6	1112,4	0,89	368,7
Mirtingumas nuo piktybinių navikų (C00-C97) 100 000 gyventojų	335,6	285,8	226,9	496,7	1,17	

Standartizuotas mirtingumo nuo piktybinių navikų (C00-C97) 100 000 gyventojų	280,5	282,1	232,1	359,1	0,99	172,8
Mirtingumas nuo cerebrovaskulinių ligų(I60-I69) 100 000 gyventojų	206,5	195,2	107,3	617,8	1,06	
Standartizuotas mirtingumo nuo cerebrovaskulinių ligų (I60-I69) 100 000 gyventojų	175,2	194,4	113,0	518,7	0,90	
Sergamumas II tipo cukriniu diabetu (E11) 10 000 gyventojų	60,7	45,6	24,2	71,1	1,33	
Tikslinės populiacijos dalis (proc.), dalyvavusi atrankinės mamografinės patikros dėl krūties vėžio finansavimo programoje	33,0	46,5	17,3	64,8	0,71	
Tikslinės populiacijos dalis (proc.), dalyvavusi gimdos kaklelio piktybinių navikų prevencinių priemonių, apmokamų iš Privalomojo sveikatos draudimo biudžeto lėšų, finansavimo programoje	41,1	52,5	34,8	67,9	0,78	
Tikslinės populiacijos dalis (proc.), dalyvavusi storosios žarnos vėžio ankstyvosios diagnostikos finansavimo programoje	57,4	49,9	18,6	65,6	1,15	
Tikslinės populiacijos dalis (proc.), dalyvavusi asmenų, priskirtinų širdies ir kraujagyslių ligų didelės rizikos grupei, atrankos ir prevencijos priemonių finansavimo programoje	44,1	39,0	14,7	54,3	1,13	

Iš 1 lentelėje „Palangos miesto savivaldybės sveikatos ir su sveikata susijusių rodiklių profilis“ pateiktų rodiklių reikšmių matyti, kad:

- vidutinė tikėtina gyvenimo trukmė, atspindinti mirtingumą ir jo pokyčius, Palangos miesto savivaldybėje yra geresnė už Lietuvos vidurkį (atitinkamai: 77,5 m. – 74,9 m.).
- 26 rodikliai patenka į geriausiųjų kvintilių grupę (žaliąją zoną).
- 24 rodikliai patenka į Lietuvos vidurkį atitinkančią kvintilių grupę (geltonąją zoną).
- 9 rodikliai patenka į prasčiausių savivaldybių kvintilių grupę (raudonoji zona).

2016 m. lyginant su 2015 m. dar papildomi 3 rodikliai pateko į (raudonąją zoną) prasčiausių kvintilių grupę. Lyginant 2015 m. ir 2016 m. į prasčiausių kvintilių grupę patenka šie trys rodikliai:

1. Mirtingumas dėl atsitiktinio paskendimo (W65-W74) 100 000 gyventojų;
2. Standartizuotas mirtingumo dėl atsitiktinio paskendimo (W65-W74) 100 000 gyventojų;
3. Į atmosferą iš stacionarių taršos šaltinių išmestų teršalų kiekis, tenkantis 1 kvadratiniam kilometrui (tonomis).

3 prioritetiniai rodikliai, patenkantys į prasčiausių savivaldybių kvintilių grupę (raudonoji zona), pasirinkti detalesnei analizei. Tai:

1. Mirtingumas dėl atsitiktinio paskendimo (W65-W74) 100 000 gyventojų;
2. Sergamumas II tipo cukriniu diabetu (E11) 10 000 gyventojų;
3. Tikslinės populiacijos dalis (proc.), dalyvavusi gimdos kaklelio piktybinių navikų prevencinių priemonių, apmokamų iš Privalomojo sveikatos draudimo biudžeto lėšų, finansavimo programoje.

Pastaba. Kai kurių rodiklių (viešai tiekiamo geriamojo vandens prieinamumas vartotojams (proc.); nuotekų tvarkymo paslaugų prieinamumas vartotojams (proc.) duomenų negalime interpretuoti dėl nepritaikytos vieningos skaičiavimo metodikos, duomenų nerinkimo.

1.4. Tikslas – sukurti saugesnę socialinę aplinką, mažinti sveikatos netolygumus ir socialinę atskirtį

Siekiant įgyvendinti Lietuvos sveikatos programos tikslą – sukurti saugesnę socialinę aplinką, mažinti sveikatos netolygumus ir socialinę atskirtį – būtinas valstybės ir savivaldybių institucijų, nevyriausybinių organizacijų ir verslo indėlis į Lietuvos gyventojų sveikatos gerinimą.

Šio tikslo įgyvendinimui yra išskirti 2 uždaviniai:

1. Sumažinti skurdo lygį ir nedarbą.
2. Sumažinti socialinę ekonominę gyventojų diferenciaciją šalies ir bendruomenių lygmeniu.

Lietuvos statistikos departamento duomenimis, 2016 m. Palangos miesto savivaldybės mokyklinio amžiaus vaikų, kurie nesimokė mokykloje rodiklis (112,1/1 000 gyv.) buvo 1,7 karto didesnis už Lietuvos rodiklį (66,2/1 000 gyv.), todėl pateko į (raudonoji zona) prasčiausių kvintilių grupę. Palangos miesto savivaldybės administracijos Švietimo skyriaus duomenimis, visi vaikai registruoti šioje savivaldybėje lanko ugdymo įstaigas, tačiau šis skaičius gali būti siejamas su migracija. 2016 m. mokyklinio amžiaus vaikų, nesimokančių mokykloje – 134. 2016 m. Palangos miesto savivaldybėje registruojama neto tarptautinė migracija – 209 asmenys.

2016 m. Palangos miesto savivaldybės gyventojų skaičiaus pokyčio rodiklis (-18,0/1 000 gyv.) yra didesnis už Lietuvos rodiklį (-14,2/1 000 gyv.), todėl patenka į (geltonoji zona) Lietuvos vidurkį atitinkančią kvintilių grupę.

2016 m. Palangos miesto savivaldybėje naujai susirgusių tuberkulioze asmenų (A15-A19) bendras skaičius – 6. Savivaldybės rodiklis (38,7/10 000 gyv.) yra 1,03 karto mažesnis už Lietuvos rodiklį (40,1/10 000 gyv.), todėl patenka į (geltonoji zona) Lietuvos vidurkį atitinkančią kvintilių grupę.

1.5. Tikslas - sukurti sveikatai palankią fizinę darbo ir gyvenamąją aplinką

Tiksliui „Sukurti sveikatai palankią fizinę darbo ir gyvenamąją aplinką“ įgyvendinti numatyti 4 uždaviniai:

1. Kurti saugias darbo ir sveikas buitines sąlygas, didinti prekių ir paslaugų vartotojų saugumą.
2. Kurti palankias sąlygas saugiai leisti laisvalaikį.
3. Mažinti avaringumą ir traumų kelių eismo įvykiuose skaičių.
4. Mažinti oro, vandens ir dirvožemio užterštumą, triukšmą.

2016 m. Palangos miesto savivaldybėje susižalojimo dėl nukritimo 65+ m. amžiaus grupėje bendras skaičius – 51. Savivaldybės rodiklis (112,1/10 000 gyv.) yra 1,7 karto didesnis lyginant su Lietuvos rodikliu (66,2/10 000 gyv.), todėl patenka į (geltonoji zona) Lietuvos vidurkį atitinkančią kvintilių grupę.

2016 m. Palangos miesto savivaldybėje darbingo amžiaus asmenų, pirmą kartą pripažintų neįgaliais bendras skaičius – 58. 2016 m. Palangos miesto savivaldybės rodiklis (64,1/10 000 gyv.) yra 0,97 karto mažesnis už Lietuvos rodiklį (66,8/10 000 gyv.), todėl patenka į (geltonoji zona) Lietuvos vidurkį atitinkančią kvintilių grupę.

2016 m. Palangos miesto savivaldybėje naujai susirgusių žarnyno infekcinėmis ligomis (A00-A08) bendras skaičius – 107. Savivaldybės rodiklis (69,1/10 000 gyv.) yra 1,1 karto mažesnis už Lietuvos rodiklį (77,6/10 000 gyv.), todėl patenka į (geltonoji zona) Lietuvos vidurkį atitinkančią kvintilių grupę.

Lietuvos statistikos departamento duomenimis, 2016 m. Palangos miesto savivaldybėje mirtingumo dėl atsitiktinio paskendimo (W65-W74) bendras skaičius buvo 3 asmenys, tačiau savivaldybės rodiklis (19,4/100 000 gyv.) 3 kartus didesnis už Lietuvos rodiklį (6,6/100 000 gyv.), todėl patenkama į (raudonoji zona) prasčiausių kvintilių grupę. Rodiklis yra „jautrus“ dėl mažo gyventojų skaičiaus. Nors ir mažas bendras skaičius jį perskaičiavus į rodiklį gaunasi aukštas.

2016 m. Palangos miesto savivaldybėje mirusiųjų dėl nukritimo (W00-W19) bendras skaičius – 3. Savivaldybės rodiklis (12,9/10 000 gyv.) yra 0,93 karto mažesnis už Lietuvos rodiklį (14,0/10 000 gyv.), patenkama į (geltonoji zona) Lietuvos vidurkį atitinkančią kvintilių grupę.

Lietuvos statistikos departamento duomenimis, 2016 m. Palangos miesto savivaldybėje į atmosferą iš stacionariųjų taršos šaltinių išmetamų teršalų kiekis, tenkantis 1 kvadratiniam kilometrui (tonomis) rodiklis (3 062,0 t) buvo 3 kartus didesnis už Lietuvos rodiklį (1 010,0 t), todėl patenka į (raudonoji zona) prasčiausių kvintilių grupę. Miestuose oro užterštumui didžiausią įtaką turi mobiliųjų šaltinių (kelių transporto) bei stacionariųjų taršos šaltinių į atmosferą išmetami teršalai. Oro užterštumas antropogeninės kilmės teršalais priklauso ne tik nuo išmetimų dydžio, bet ir nuo to, ar jie kaupsis išmetimo vietose, ar bus išsklaidyti didesnėje erdvėje. Todėl oro kokybei didelę įtaką turi meteorologinės sąlygos, teršiančių medžiagų sklaidos dinamiškumas, taršos šaltinių pobūdis, bendra foninė būklė. Lietuvos statistikos departamento duomenimis, pagal ekonomines veiklos rūšis 2016 m. pradžioje Palangos miesto savivaldybėje buvo 703 veikiantys ūkio subjektai. Lietuvos statistikos departamento duomenimis, Palangos miesto savivaldybėje ūkio subjektų skaičius didėjo nuo 2012 m. iki 2016 m., taigi galime daryti prielaidą, kad tai paskatino vis didėjantį oro užterštumą (2 lentelė).

Iš stacionariųjų oro taršos šaltinių bendras išmetamų į aplinkos orą medžiagų kiekis Palangos miesto savivaldybėje lyginant 2014-2016 m. laikotarpį išaugo 1,2 karto, t. y. nuo 222,1 – 272,5 tonų.

2 lentelė. Įregistruotų ir veikiančių ūkio subjektų skaičius metų pradžioje 2012-2016 m. laikotarpiu Palangos miesto savivaldybėje

Metai	2012	2013	2014	2015	2016
Veikiantis ūkio subjektai metų pradžioje, vnt.	644	650	675	672	703

Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas

Pastaraisiais metais šis rodiklis nebuvo fiksuojamas, tačiau padidėjusi aplinkos tarša gali būti siejama su plėtojamu turizmu, gyvenamųjų namų statybos plėtra ir kt.

1.6. Tikslas – formuoti sveiką gyvenimą ir jos kultūrą

Tikslui „Formuoti sveiką gyvenimą ir jos kultūrą“ numatyti 2 uždaviniai, kurių įgyvendinimą atspindi šie rodikliai:

1. Sumažinti alkoholinių gėrimų, tabako vartojimą, neteisėtą narkotinių ir psichotropinių medžiagų vartojimą ir prieinamumą.
2. Skatinti sveikos mitybos įpročius.

2016 m. Palangos miesto savivaldybėje nusikalstamų veikų, susijusių su disponavimu narkotinėmis medžiagomis ir jų kontrabanda (nusikaltimai) bendras skaičius – 4. Savivaldybės rodiklis (25,8/100 000 gyv.) yra 2,1 karto mažesnis už Lietuvos rodiklį (54,2/100 000), patenkama į geltonąją zoną.

Lietuvos Higienos instituto duomenimis, 2016 m. Palangos miesto savivaldybei vienai licencijai verstis mažmenine prekyba tabako gaminiais teko 31 gyventojas. Savivaldybės rodiklis yra 5,5 karto didesnis už Lietuvos rodiklį (172,4 gyv./1 licencijai), todėl patenka į (raudonoji zona) prasčiausių kvintilių grupę. Vienas svarbiausių veiksnių, lemiančių tokią situaciją Palangos miesto savivaldybėje – sezoniškumas. Didžioji dalis kavinių, restoranų, parduotuvių, prekybos vietų, paviljonų veikia tik vasaros sezono metu, o norint prekiauti tabako gaminiais būtina turėti Palangos miesto savivaldybės išduodamą licenciją verstis prekyba tabako gaminiais.

2016 m. Palangos miesto savivaldybei vienai licencijai verstis mažmenine prekyba alkoholiais gėrimais teko 38 gyventojams. Savivaldybės rodiklis yra 4 karto mažesnis už Lietuvos rodiklį (150,2 gyv./1 licencijai), todėl patenkama į (raudonoji zona) prasčiausių kvintilių grupę.

Pagrindinis veiksnys, lemiantis didelį licencijų išdavimą prekybai alkoholiniais gėrimais – sezoniškumas.

Uždavinio – skatinti sveikos mitybos įpročius – įgyvendinimui matuoti yra numatytas 1 rodiklis (Kūdikių išimtinai žindyti iki 6 mėn. amžiaus, dalis (proc.)). Lietuvos Higienos instituto duomenimis, 2016 m. kūdikių, išimtinai žindyti iki 6 mėn. amžiaus, Palangos miesto savivaldybėje buvo 46. Savivaldybės rodiklis (29,9 proc.) atitinka Lietuvos vidurkį, patenkama į geltonąją zoną.

Kiti rodikliai patenka į (žalioji zona) geriausių savivaldybių kvintilių grupę.

1.7. Tikslas – užtikrinti kokybišką ir efektyvią sveikatos priežiūrą, orientuotą į gyventojų poreikius

Šio tikslo įgyvendinimui yra išskirti 4 uždaviniai:

1. Užtikrinti sveikatos sistemos tvarumą ir kokybę, plėtojant sveikatos technologijas, kurių efektyvumas pagrįstas mokslo įrodymais.
2. Plėtoti sveikatos infrastruktūrą ir gerinti sveikatos priežiūros paslaugų kokybę, saugą, prieinamumą ir į pacientą orientuotą sveikatos priežiūrą.
3. Pagerinti motinos ir vaiko sveikatą.
4. Stiprinti lėtinių neinfekcinių ligų prevenciją ir kontrolę.

Lietuvos Higienos instituto Sveikatos informacijos centro duomenimis, 2016 m. išvengiamų hospitalizacijų Palangos miesto savivaldybėje buvo 582 atvejai. Savivaldybės rodiklis (37,6/1 000 gyv.) yra didesnis už Lietuvos rodiklį (33,8/1 000 gyv.), patenkama į geltonąją zoną.

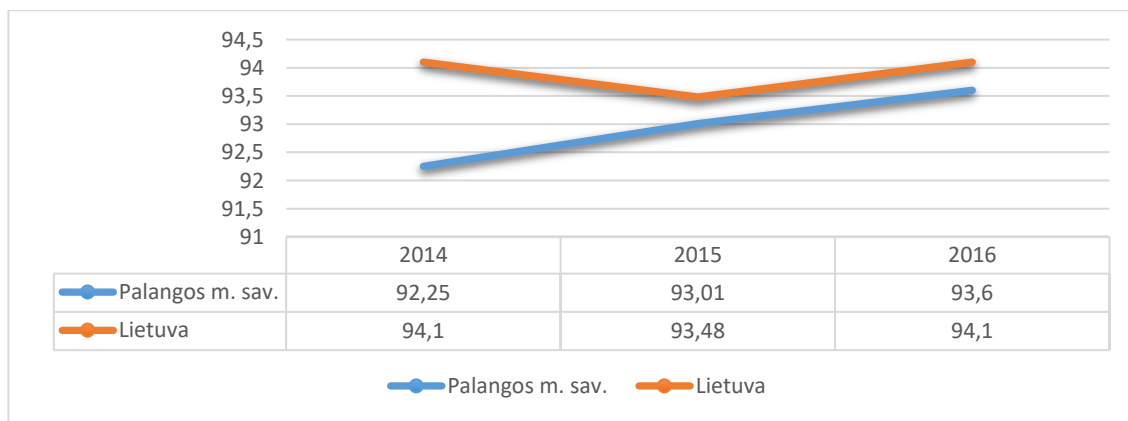
2016 m. dėl diabeto ir jo komplikacijų buvo galima išvengti 85 hospitalizacijų. Savivaldybės rodiklis (6,6/1 000 gyv.) atitinka Lietuvos rodiklį (6,6/1 000 gyv.), patenkama į geltonąją zoną.

Lietuvos Higienos instituto Sveikatos informacijos centro duomenimis, per 2016 m. Palangos miesto savivaldybės gyventojai pas gydytojus apsilankė iš viso 107 593 kartus, vienam gyventojui teko 6,9 apsilankymo. Savivaldybės rodiklis yra mažesnis 1,2 karto už Lietuvos rodiklį (8,5 apsilankymai/1 gyv.), patenkama į (raudonoji zona) prasčiausių kvintilių grupę. Mažesnis apsilankymų skaičius pas pirminės sveikatos priežiūros grandies specialistus gali būti siejamas su nedideliu gyventojų lankymusi profilaktikos tikslais, dėl šios priežasties, esant rimtesniems sveikatos sutrikimams žmonės dažniau kreipiasi į antrinio ar tretinio lygio specialistus.

Lietuvos Higienos instituto Sveikatos informacijos centro duomenimis 2016 m. naujai susirgusių vaistams atsparia tuberkulioze (A15-A19) bendras skaičius – 1. Savivaldybės rodiklis (6,5/10 000 gyv.) yra 1,57 karto didesnis už Lietuvos rodiklį (4,1/10 000 gyv.), patenkama į geltonąją zoną.

Užkrečiamųjų ligų ir AIDS centro duomenimis (ULAC), 2016 m. Palangos miesto savivaldybėje 2 metų amžiaus vaikų paskiepytų (tymų, epideminio parotito, raudonukės vakcina, 1 dozė) bendras skaičius – 133. Savivaldybės rodiklis (93,7 proc.) atitinka Lietuvos rodiklį (93,7 proc.), patenkama į geltonąją zoną.

ULAC duomenimis, 2016 m. 1 metų amžiaus vaikų paskiepytų (difterijos, stabligės, kokliušo vakcina, 3 dozės) (DTP3) Palangos miesto savivaldybėje bendras skaičius - 146. Savivaldybės rodiklis (93,6 proc.) yra mažesnis už Lietuvos rodiklį (94,1 proc.), patenkama į geltonąją zoną. Lietuvos Higienos instituto Sveikatos informacijos centro duomenimis 2014-2016 m. laikotarpiu skiepavimo apimtys DTP3 vakcina Palangos miesto savivaldybėje augo (2014 m. – 92,25 proc., 2016 m. – 93,6 proc.) (8 pav.).

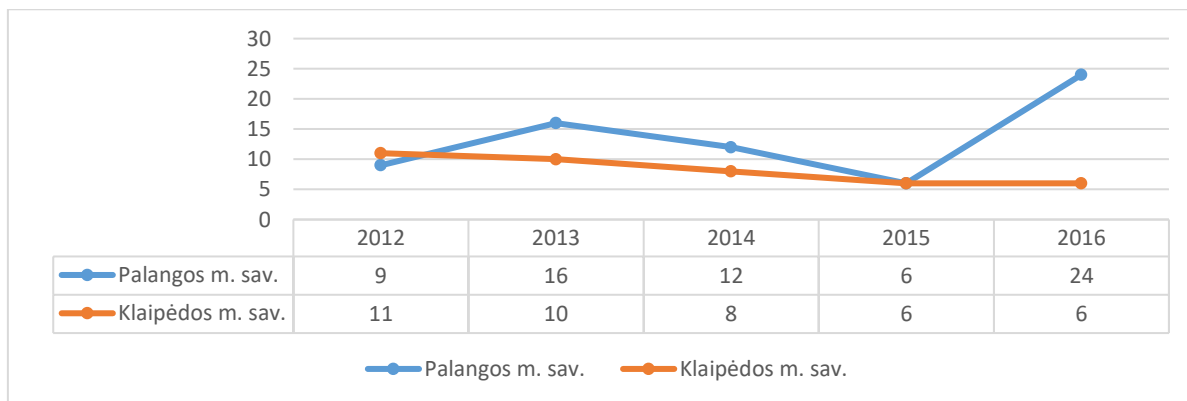

8 pav. 1 metų amžiaus vaikų difterijos, stabligės, kokliušo, poliomieliito, Haemophilus influenzae B skiepavimo apimtys (3 dozės), Palangos miesto savivaldybėje ir Lietuvoje 2014-2016 m. (proc.).

Šaltinis: Lietuvos Higienos instituto Sveikatos informacijos centras

Vaikams nuo 6 iki 14 m. amžiaus skirta „Vaikų krūminių dantų dengimo silantinėmis medžiagomis“ programa. Šią paslaugą gali suteikti gydytojai odontologai arba burnos higienistai, dirbantys gydymo įstaigose, sudariusiose sutartis su teritorinėmis ligonių kasomis dėl šių paslaugų finansavimo. 2016 m. Palangos miesto savivaldybėje 258 vaikams krūminiai dantys buvo padengti silantinėmis medžiagomis. Savivaldybės rodiklis (21,4 proc.) yra 1,25 karto didesnis už Lietuvos rodiklį (17,0 proc.), patenkama į geltonąją zoną.

Klaipėdos teritorinės ligonių kasos duomenimis, palyginus Palangos miesto savivaldybės ir Klaipėdos miesto savivaldybės „Vaikų krūminių dantų dengimo silantinėmis medžiagomis“ programos vykdymą 2012-2016 m. laikotarpiu, nustatyta, kad Palangos miesto savivaldybėje (2013 m. – 16 proc., 2016 m. – 24 proc.) šių paslaugų nuo 2013 m. yra suteikta daugiau nei Klaipėdos miesto savivaldybėje (2013 m. – 10 proc., 2016 m. – 6 proc.) (9 pav.).

9 pav. Vaikų krūminių dantų dengimo silantinėmis medžiagomis programos vykdymas Palangos miesto savivaldybėje ir Klaipėdos miesto savivaldybėje palyginimas 2012-2016 m. (proc.)

Šaltinis: Klaipėdos teritorinė ligonių kasa

2016 m. Palangos miesto savivaldybėje buvo užregistruota 32 mirtys nuo cerebrovaskulinių ligų atvejai. Savivaldybės rodiklis (206,5/100 000 gyv.) yra didesnis už Lietuvos rodiklį (195,2/100 000 gyv.), patenkama į geltonąją zoną.

2016 m. Palangos miesto savivaldybėje buvo 94 asmenys, kuriems diagnozuoti nauji susirgimai II tipo cukrinio diabetu. Savivaldybės rodiklis (60,7/10 000 gyv.) yra 1,33 karto didesnis už Lietuvos rodiklį (45,6/10 000 gyv.), patenkama į (raudonoji zona) prasčiausių kvintilių grupę.

Lietuvos Higienos instituto Sveikatos informacijos centro duomenimis, 2016 m. tikslinės populiacijos asmenų, dalyvavusių atrankinės mamografinės patikros dėl krūties vėžio finansavimo programoje 2015-2016 m., bendras skaičius – 907 moterys. 2016 m. moterų, dalyvavusių šioje

programoje, rodiklis Palangos miesto savivaldybėje yra 27 proc., mažesnis už Lietuvos rodiklį (atitinkamai: 33,0 proc./46,5 proc.), patenkama į geltonąją zoną.

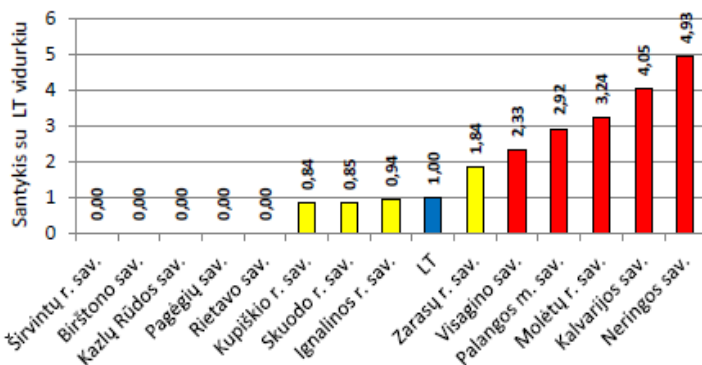
2016 m. Palangos miesto savivaldybėje 1 627 moteris dalyvavo gimdos kaklelio piktybinių navikų prevencinių priemonių programoje. Savivaldybės rodiklis yra 23 proc., mažesnis už Lietuvos rodiklį, todėl patenkama į (raudonoji zona) prasčiausių kvintilių grupę (atitinkamai: 41,1 proc./ 52,5 proc.).

2. SPECIALIOJI DALIS

2.2. Atrinktų rodiklių detali analizė ir interpretavimas

2.2.1. Mirtingumas dėl atsitiktinio paskendimo (W65-W74) 100 000 gyventojų

Mirtingumo dėl atsitiktinio paskendimo (W65-W74), skaičius 100 000 gyventojų Palangos miesto savivaldybėje buvo 2,92 karto didesnis nei Lietuvos vidurkis. Nors Palangos miesto savivaldybės rodiklis tarp savivaldybių yra vienas didžiausių, tačiau bendras skaičius nėra didelis - 3 asmenys (10 pav.).

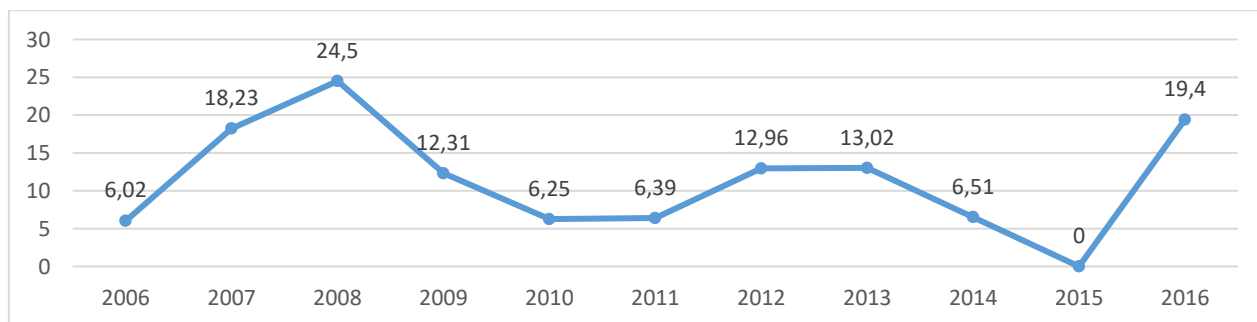

Didžiausi rodikliai	
Savivaldybė	Rodiklis 100 000 gyv.
Neringos sav.	4,93
Kalvarijos sav.	4,05
Molėtų r. sav.	3,24
Palangos m. sav.	2,92
Visagino sav.	2,33

10 pav. Mirtingumo dėl atsitiktinių paskendimų (W65–W74), skaičius 100 000 gyventojų rodiklio santykis su Lietuva ir pasiskirstymas tarp savivaldybių, 2016 m.

Šaltinis: Lietuvos Higienos instituto Sveikatos informacijos centras

Lietuvos Higienos instituto Sveikatos informacijos centro duomenimis Palangos miesto savivaldybėje gyventojų mirusių dėl atsitiktinių paskendimų, skaičius per pastarąjį dešimtmetį buvo nestabilus. Didžiausi rodikliai buvo fiksuojami 2008 m. ir 2016 m. Palyginus 2006-2016 m. laikotarpį mirtingumas nuo atsitiktinių paskendimų padidėjo 13,38 atvejais 100 000 gyventojų (11 pav.).

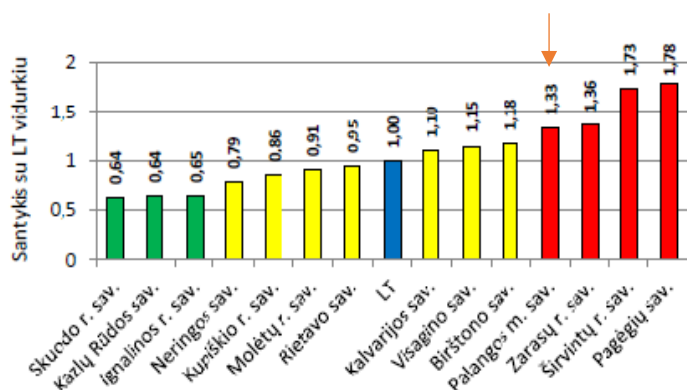
11 pav. Palangos miesto savivaldybės gyventojų mirusių dėl atsitiktinių paskendimų (W65–W74), skaičius 100 000 gyv. 2006-2016 m.

Šaltinis: Lietuvos Higienos instituto Sveikatos informacijos centras

2.2.2. Sergamumas II tipo cukriniu diabetu (E11) 10 000 gyventojų

Lietuvos Higienos instituto Sveikatos informacijos centro duomenimis 2015 m. Lietuvoje sergamumas II tipo cukriniu diabetu (E11), skaičius buvo 42,6 atvejai 100 000 gyventojų tuo tarpu Palangos miesto savivaldybėje 93,1 atvejai 100 000 gyventojų, tai yra 50,5 atvejais daugiau nei tuo pat metu registruojama Lietuvoje.

2016 m. sergamumo II tipo cukriniu diabetu (E11), skaičius 100 000 gyventojų Palangos miesto savivaldybėje buvo 1,33 karto didesnis nei Lietuvos vidurkis (12 pav.) Naujai susirgusių II tipo cukriniu diabetu (E11) asmenų bendras skaičius 2016 m. – 94.

Didžiausi rodikliai	
Savivaldybė	Rodiklis 100 000 gyv.
Pagėgių sav.	1,78
Širvintų r. sav.	1,73
Zarasų r. sav.	1,36
Palangos m. sav.	1,33

12 pav. Sergamumas II tipo cukriniu diabetu (E11), skaičius 100 000 gyventojų rodiklio santykis su Lietuva ir pasiskirstymas tarp savivaldybių, 2016 m.

Šaltinis: Lietuvos Higienos instituto Sveikatos informacijos centras

Pasaulio sveikatos organizacijos (PSO) „Globalios ataskaitos apie diabetą 2016“ duomenimis bendras diabeto paplitimas šalyje yra 9,7 proc.

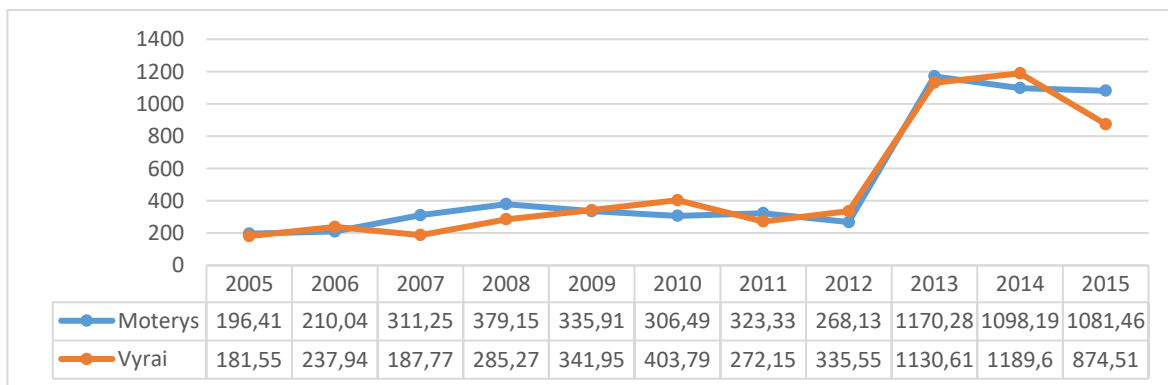
Analizuojant diagramoje pateiktus statistikos duomenis, nustatyta, kad sergamumas II tipo cukriniu diabetu (E11) Palangos miesto savivaldybėje 2015 m. buvo 2,4 karto didesnis už Lietuvos, tuo tarpu 2016 m. 1,3 karto didesnis už Lietuvos. Lyginant 2015-2016 m. laikotarpį sergamumas II tipo cukriniu diabetu (E11) Palangos miesto savivaldybėje sumažėjo 32,4 atvejais 10 000 gyventojų (13 pav.).

13 pav. Sergamumas II tipo cukriniu diabetu (E11) Palangos miesto savivaldybėje ir Lietuvoje 10 000 gyv. 2005-2016 m.

Šaltinis: Lietuvos Higienos instituto Sveikatos informacijos centras

Lietuvos Higienos instituto Sveikatos informacijos centro duomenimis, bendras gyventojų sergamumas cukriniu diabetu (E10-E14) Palangos miesto savivaldybėje nuo 2005-2013 m. didėjo (atitinkamai: 2005 m. – 189,62/100 000 gyv., 2013 m. – 1 152,69/100 000 gyv.). Analizuojant moterų ir vyrų sergamumą cukriniu diabetu, nustatyta, kad priklausomai nuo lyties sergamumas cukriniu diabetu yra panašus, tačiau 2015 m. moterų sergamumas cukriniu diabetu buvo 1,23 karto didesnis nei vyrų. Iš pateiktos diagramos galime matyti, kad vyrų sergamumas 2014-2015 m. sumažėjo (atitinkamai: 2014 m. – 1 189,6/100 000 gyv., 2015 m. - 874,51/100 000 gyv.) (14 pav.).

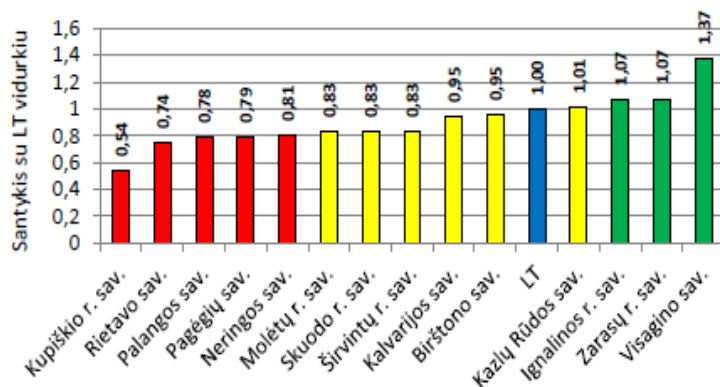
14 pav. Moterų ir vyrų sergamumas cukriniu diabetu (E10-E14) Palangos miesto savivaldybėje 100 000 gyv. 2005-2015 m.

Šaltinis: Lietuvos Higienos instituto Sveikatos informacijos centras

2.2.3. Tikslinės populiacijos dalis (proc.), dalyvavusi gimdos kaklelio piktybinių navikų prevencinių priemonių, apmokamų iš Privalomojo sveikatos draudimo biudžeto lėšų, finansavimo programoje

Gimdos kaklelio vėžio ankstyvosios diagnostikos programa yra skirta moterims nuo 25 iki 60 metų. Šio amžiaus moterys kartą per 3 metus gali nemokamai pasitikrinti dėl gimdos kaklelio vėžio.

Tikslinės populiacijos dalis (proc.), dalyvavusi gimdos kaklelio piktybinių navikų prevencinių priemonių, apmokamų iš Privalomojo sveikatos draudimo biudžeto lėšų, finansavimo programoje 2014-2016 m. Palangos miesto savivaldybėje 2016 m. buvo 0,78 karto mažesnis nei Lietuvos vidurkis (15 pav.). Tikslinės populiacijos dalis (proc.), dalyvavusios gimdos kaklelio piktybinių navikų prevencinių priemonių, programoje bendras skaičius 2016 m. – 1 627.

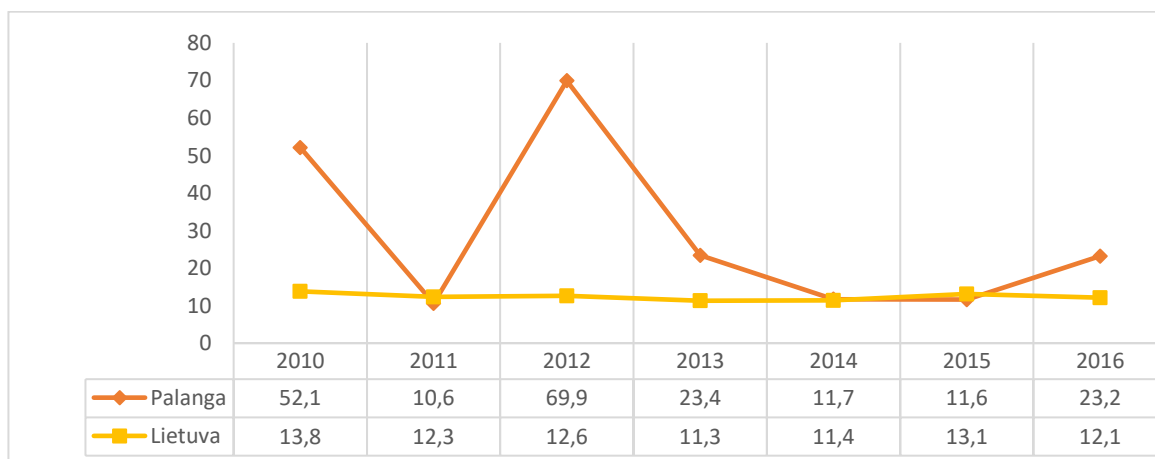

Didžiausi rodikliai	
Savivaldybė	Rodiklis 100 000 gyv.
Neringos sav.	0,81
Pagėgių sav.	0,79
Palangos m. sav.	0,78
Rietavo sav.	0,74
Kupiškio r. sav.	0,54

15 pav. Tikslinės populiacijos dalis (proc.), dalyvavusi gimdos kaklelio piktybinių navikų prevencinių priemonių, apmokamų iš Privalomojo sveikatos draudimo biudžeto lėšų, finansavimo programoje 2014-2016 m., skaičius 100 000 gyventojų rodiklio santykis su Lietuva ir pasiskirstymas tarp savivaldybių.

Šaltinis: Lietuvos Higienos instituto Sveikatos informacijos centras

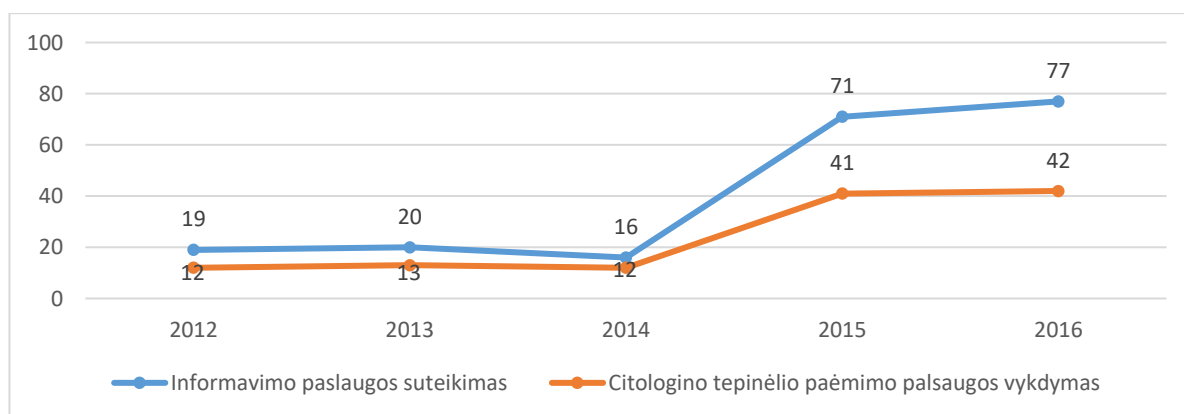
Mirtingumas nuo gimdos kaklelio piktybinių navikų (C53) Lietuvoje mažėjo 2010-2011 m. laikotarpiu, tačiau nuo 2014 m. vėl pradėjo didėti. Palangos miesto savivaldybėje 2010-2011 m. laikotarpiu mirtingumas nuo gimdos kaklelio piktybinių navikų sumažėjo net 4,9 karto (atitinkamai: 2010 m. - 52,1/100 000 gyv., 2011 m. - 10,6/100 000 gyv.), tačiau nuo 2012 m. vėl registruojamas didėjantis mirtingumas nuo šio tipo navikų. 2011 m. ir 2015 m. mirtingumas nuo gimdos kaklelio piktybinių navikų Palangos miesto savivaldybėje (2011 m. – 10,6/100 000 mot., 2015 m. - 11,6/100 000 mot.) buvo mažesnis nei Lietuvoje (2011 m. - 12,3/100 000 mot., 2015 m. - 13,1/100 000 mot.) (16 pav.).

16 pav. Mirtingumas nuo gimdos kaklelio piktybinių navikų (C53) Palangos miesto savivaldybėje ir Lietuvoje 100 000 mot. 2010-2016 m.

Šaltinis: Lietuvos Higienos instituto Sveikatos informacijos centras

Analizuojant 17 pav. pateiktus statistikos duomenis dėl gimdos kaklelio piktybinių navikų prevencinių priemonių vykdymo, nustatyta, kad 2012-2015 m. laikotarpiu daugiau buvo suteikta informavimo paslaugų (daugiausia 2016 m. – 77 proc., mažiausiai 2012 m. – 19 proc.) nei citologinio tepinėlio paėmimo paslaugų (daugiausiai 2016 m. – 44 proc., mažiausiai 2012 m. ir 2014 m. – 12 proc.).

17 pav. Gimdos kaklelio piktybinių navikų prevencinių priemonių, apmokamų iš Privalomojo sveikatos draudimo fondo biudžeto lėšų, vykdymas Palangos miesto savivaldybėje 2012-2016 m. (proc.)

Šaltinis: Klaipėdos teritorinė ligonių kasa

APIBENDRINIMAS

1. Lyginant 2006-2016 m. pokytį, vidutinė gyvenimo trukmė Palangos miesto savivaldybėje pailgėjo 2,3 metais. Vidutinė tikėtina gyvenimo trukmė 2016 m. 77,5 metai.

2. 2016 m. Palangos miesto savivaldybėje, daugiausia žmonių mirė nuo kraujotakos sistemos ligų (58,1 proc.) ir piktybinių navikų (23,3 proc.).

3. 2016 m. Palangos miesto savivaldybėje mirtingumas dėl atsitiktinio paskendimo (W65-W74) buvo 3 kartus didesnis už Lietuvos rodiklį. Šis rodiklis yra „jautrus“ dėl mažo gyventojų skaičiaus. Nors ir mažas atvejų bendras skaičius, jį perskaičiavus į rodiklį gaunasi aukštas.

4. Sergamumo II tipo cukriniu diabetu (E11), skaičius 100 000 gyventojų Palangos miesto savivaldybėje 2016 m. buvo 1,33 karto didesnis nei Lietuvos vidurkis.

5. Tikslinės populiacijos dalis (proc.), dalyvavusi gimdos kaklelio piktybinių navikų prevencinių priemonių, apmokamų iš Privalomojo sveikatos draudimo biudžeto lėšų, finansavimo programoje 2014-2016 m. Palangos miesto savivaldybėje 2016 m. buvo 0,78 karto mažesnis nei Lietuvos vidurkis. 2016 m. mirtingumas nuo gimdos kaklelio piktybinių navikų Palangos miesto savivaldybėje buvo 11,6 karto didesnis nei 2015 m. Dėl prevencinių priemonių taikymo vykdymo 2016 m. nustatyta, kad daugiausia yra suteikta informavimo paslaugų (77 proc.), citologinio tepinėlio paėmimo paslaugų (44 proc.).

REKOMENDACIJOS

Siekiant stiprinti ir gerinti Palangos miesto savivaldybės gyventojų sveikatos būklę, mažinant sveikatos netolygumus, mirtingumą nuo plačiai paplitusių ligų, būtina skatinti glaudų tarpsektorinį bendradarbiavimą, kompleksiškai spręsti savivaldybės gyventojų sveikatos problemas ir įtraukti visuomenę į sveikatos stiprinimo procesą.

1. Bendros rekomendacijos

1.1 Prieš planuojant, rengiant ir vykdant priemones svarbu atsižvelgti į Palangos m. savivaldybės tarybos nustatytus visuomenės sveikatos prioritetus bei gyventojų sveikatos būklės rodiklius.

1.2. Būtina sistemiškai kelti visų sektorių specialistų kvalifikaciją sveikatos stiprinimo, ligų prevencijos ir sveikatos netolygumų mažinimo klausimais.

1.3. Plėtoti galimybes gyventojams įsitraukti į savo sveikatos stiprinimo procesą (dalyvauti mokymuose, renginiuose, konsultuotis su sveikatos specialistais).

2. Rekomendacijos pagal 3 prioritėtinius rodiklius patenkančius į prasčiausių savivaldybių kvintilių grupę:

2.1. Skendimų prevencijai:

- Alkoholinių gėrimų pardavimo ribojimas prie vandens telkinių;
- Draudimas vartoti alkoholinius gėrimus maudynių vietose;
- Visuomenės švietimas ir mokymas (seminarai, prevencinės akcijos);
- Alkoholinių gėrimų vartojimo kontrolė;
- Vaikų skatinimas mokytis plaukti (gerieji pavyzdžiai).

2.2. Cukrinio diabeto susirgimų mažinimo prevencija:

• Fizinio aktyvumo, sveikos mitybos, sveikos gyvensenos skatinimas bendruomenėje (įvairios veiklos, užsiėmimai su visuomene).

• Informacijos sklaida susijusi su sveika mityba (seminarai, paskaitos, akcijos).

• Bendradarbiaujant asmens, visuomenės sveikatos priežiūros, nevyriausybių organizacijų sektoriams, vykdyti aktyvią prevenciją, skatinant gyventojus stebėti savo cholesterolio koncentraciją kraujyje, būti fiziškai aktyviems, rūpintis sveika mityba.

2.3. Gimdos kaklelio vėžio dalyvavimo programoje skatinimas:

- Informacijos sklaida visuomenėje apie vykdomas valstybės finansuojamas prevencines programas (seminarai, prevencinės akcijos).
- Profilaktinių sveikatos tikrinimų skatinimas (pasveikusiųjų patirtys).

ŠALTINIAI

1. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2014 liepos 16 d. įsakymas Nr. V-815 „Dėl sveikatos netolygumų mažinimo Lietuvoje 2014–2023 m. veiksmų plano patvirtinimo“, TAR, 2014-07-17, Nr. 10332.
2. Visuomenės sveikatos būklė Lietuvos savivaldybėse 2016 m. Higienos instituto Sveikatos informacijos centras. Vilnius, 2016.
3. Klaipėdos miesto savivaldybės visuomenės sveikatos stebėsenos 2015 metų ataskaita. Klaipėdos miesto visuomenės sveikatos biuras, 2016.
4. Palangos miesto savivaldybės tarybos sprendimas „Dėl Palangos miesto savivaldybės aplinkos monitoringo 2017–2021 metų programos patvirtinimo“, 2017-03-20, Nr. T2-84
5. Želvienė A. Savivaldybių visuomenės sveikatos stebėsenos ataskaitų rašymo metodinės rekomendacijos. Higienos institutas, Vilnius, 2015.

TURINYS

ĮVADAS	2
1. BENDROJI DALIS	1
1.1. Gyventojai	1
1.2. Mirtingumas	3
1.3. Pagrindinių stebėsenos rodiklių savivaldybėje analizė ir interpretavimas („Šviesoforas“).....	4
1.4. Tikslas - sukurti saugesnę socialinę aplinką, mažinti sveikatos netolygumus ir socialinę atskirtį	8
1.5. Tikslas - sukurti sveikatai palankią fizinę darbo ir gyvenamąją aplinką	9
1.6. Tikslas - formuoti sveiką gyvenseną ir jos kultūrą	10
1.7. Tikslas - užtikrinti kokybišką ir efektyvią sveikatos priežiūrą, orientuotą į gyventojų poreikius.....	11
2. SPECIALIOJI DALIS	12
2.2. Atrinktų rodiklių detali analizė ir interpretavimas.....	12
2.2.1. Mirtingumas dėl atsitiktinio paskendimo (W65-W74) 100 000 gyventojų.....	12
2.2.2. Sergamumas II tipo cukriniu diabetu (E11) 10 000 gyventojų.....	13
2.2.3. Tikslinės populiacijos dalis (proc.), dalyvavusi gimdos kaklelio piktybinių navikų prevencinių priemonių, apmokamų iš Privalomojo sveikatos draudimo biudžeto lėšų, finansavimo programoje.	15
APIBENDRINIMAS	16
REKOMENDACIJOS	17

ŠALTINIAI 18